

ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 1*

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS THAT AFFECT
COMMUNITY INVOLVEMENT OF SMALL SCHOOL IN NAKHON SI THAMMARAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

จุฑามาศ เยี่ยมกร*, อรรครา ธรรมาทิกุล, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์

Jutamas Yiamkorn, Akkara Thammatikul, Werayut Chatakan

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: jutamas150837@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก 3) ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก 4) บทบาทของผู้นำแบบนักพัฒนาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน 217 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความเป็นผู้นำ ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .73^{**}$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) บทบาทของผู้นำแบบนักพัฒนาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะต้องเป็นผู้นำแบบนักพัฒนา เพื่อเป็นตัวกระตุ้นความร่วมมือของชุมชนได้ เนื่องจากชุมชนต้องการเห็นการพัฒนาของโรงเรียน พร้อมและเต็มใจให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งภาวะการเป็นผู้นำแบบนักพัฒนาที่ดีส่งผลให้องค์กรทุกฝ่ายให้ความเชื่อมั่น ไว้วางใจ และให้ความร่วมมือที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน, ผู้บริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนา

* Received April 26, 2023; Revised May 26, 2023; Accepted June 16, 2023

Abstract

The purposes of this research were to study 1) The Transformational leadership of administrators in small schools 2) Community participation in small schools 3) The Transformational Leadership of administrators affecting of community participation in small schools 4) Community participation in small schools affecting community participation in small educational institutions Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1. Is a quantitative research. The research samples included 217 teachers The results of the research revealed that 1) The Transformational leadership of school administrators The overall picture is at the highest level. 2) Community participation in small educational institutions. 3) The Transformational leadership of school administrators affecting community participation in small educational institutions found that Transformational leadership of school administrators was at a high level. All 4 aspects are aspects of inspiration. individual consideration leadership change and leadership have a positive effect on community participation in small educational Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1 had a high positive relationship ($r = .73^{**}$) there were statistical significant relationship at 0.01. 4) The role of a Transformational leadership affecting community participation in small educational institutions, it was found that a good school administrator must be a Transformational leaders. To be a catalyst for community cooperation Because the community wants to see the development of schools in the community. Ready and willing to cooperate in promoting and participating in various developments. Transformational leadership for good results in the organization from all departments to trust, trust, and cooperate to drive higher quality educational institutes.

Keywords: Community Involvement, School Administrators, Transformational Leadership

บทนำ

การจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่ครอบคลุมประชาชนส่วนใหญ่ของชาติมากที่สุด ในปัจจุบันอยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลาง โดยในระดับพื้นที่มีหน่วยงานที่กำกับ ดูแล ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษา การที่สถานศึกษาจะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหาร ครู ชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นตัวแปรสำคัญ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา เพราะเป็นผู้นำนโยบายแนวดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารต้องไม่หยุดนิ่ง ต้องเคลื่อนไหวและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา พัฒนาส่งเสริมบุคลากร เปิดโอกาสให้มีอิสระในการทำงานมากขึ้น ไม่กีดกันความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบริหารและพฤติกรรมภาวะผู้นำ เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำของการปฏิรูปการศึกษาได้ ในขณะที่เดียวกันต้องรักษาความเป็นปึกแผ่นและบรรยากาศในการทำงานที่ดีไว้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาชุมชนและสังคมให้คนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม เป็นคนมีคุณภาพ คุณธรรม กล่าวคือ การศึกษาช่วยสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณของผู้มีอารยธรรมทาง

ปัญญาและความมั่งคั่งทางจิตใจ การศึกษาสร้างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ มีความอดทน ในการต่อสู้กับอุปสรรคของชีวิต การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกวัย สามารถนำมาพัฒนาชุมชนของตนเองได้ (ธัญญา เอมพงษ์, 2561)

สถานศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยที่ชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและความสำเร็จของ สถานศึกษา ขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น นอกจากการบริหารงาน สถานศึกษาในด้านวิชาการและการบริหารจัดการแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีอีกบทบาทสำคัญในการสร้าง กลไกการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน พัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันกับชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และเพื่อได้รับความร่วมมือสนับสนุน จากชุมชนในกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งโรงเรียนและชุมชนอย่างยั่งยืน (ประสงค์ ถึงแสง, 2559)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์ของภาวะผู้นำแบบนักพัฒนา ที่สังเกตเห็นว่าความร่วมมือ ของชุมชนมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของ ผู้บริหารให้สามารถบริหารงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1
4. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำแบบนักพัฒนาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของ ผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ด้วยแบบสอบถามการวิจัย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูล เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 และตอนที่ 4 คำถามแบบอัตนัย บทบาทของผู้นำแบบ นักพัฒนาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 527 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครทซ์และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & D.W. Morgan, 1970) ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 217 คน จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของครูและบุคลากร ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 30 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และตอนที่ 4 แบบสอบถามอัตนัย บทบาทของภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก 1 ข้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 แล้ว นำแบบสอบถามที่พร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามมาจัดระบบ ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกชุด ที่ได้เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Packages for Social Science) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปประเด็นสาระสำคัญ แบบสอบถามอัตนัย เกี่ยวกับ บทบาทของภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก 1 ข้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) หาค่าสถิติ ดังนี้ 1) คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) แบบสอบถามภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment coefficient of Correlation) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) 4) วิเคราะห์แบบสอบถามอัตนัย บทบาทของภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านความเป็นผู้นำ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.60	0.47	มากที่สุด	1
2. ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล	4.52	0.60	มากที่สุด	3
3. ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.49	0.52	มาก	4
4. ด้านความเป็นผู้นำ	4.53	0.56	มากที่สุด	2
โดยรวมเฉลี่ย	4.54	0.54	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาแยก เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการ สร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.47) ด้านความเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.56) ด้านการคำนึงถึงปัจเจก บุคคล ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.60) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52)

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย ด้านการจัดการและกำหนดทิศทางของการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการจัดการและกำหนดทิศทางของการศึกษา	4.47	0.55	มาก	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.37	0.56	มาก	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.34	0.69	มาก	4
4. ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	4.53	0.60	มากที่สุด	1
โดยรวม	4.43	0.60	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาแยกเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ด้าน และด้านที่อยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน โดยด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.60) ด้านการจัดการและกำหนด ทิศทางของการศึกษา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.55) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.69)

3. ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยแสดงความสัมพันธ์กัน ระหว่าง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านความเป็น

ผู้นำ ที่ส่งผลต่อ ด้านการจัดการและกำหนดทิศทางของการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนา ของผู้บริหารสถานศึกษา	การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก				
	ด้านการจัดการ และกำหนด ทิศทางของ การศึกษา (Y ₁)	ด้านการมีส่วนร่วม ในการ ปฏิบัติการ (Y ₂)	ด้านการมีส่วนร่วม ในการ ประเมินผล	ด้านเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ กับชุมชน (Y ₃)	รวม
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X ₁)	.69**	.61**	.70**	.68**	.67**
ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (X ₂)	.75**	.66**	.71**	.77**	.72**
ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X ₃)	.83**	.76**	.78**	.77**	.79**
ด้านความเป็นผู้นำ (X ₄)	.75**	.67**	.69**	.73**	.71**
เฉลี่ยรวม	.76**	.68**	.72**	.74**	.73**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .73^{**}$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านความเป็นผู้นำ ส่งผลทางบวกต่อ การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

4. บทบาทของผู้นำแบบนักพัฒนาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์บทบาทภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จากแบบสอบถามอันทันที ปรากฏผล ดังนี้ บทบาทของผู้นำแบบนักพัฒนาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีต้องเป็นผู้นำแบบนักพัฒนา จะต้องเป็นตัวกระตุ้นในการสร้างความร่วมมือของชุมชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากชุมชนต้องการเห็นการพัฒนาของโรงเรียนในชุมชน ชุมชนพร้อมให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา ภาวะการเป็นผู้นำที่ดีส่งผลให้องค์กรทุกฝ่ายให้ความเชื่อมั่นและไว้วางใจในความร่วมมือที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นในระยะยาว มีผลทำให้ชุมชนได้เข้าถึงและได้มีส่วนร่วมช่วย ทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาโดยเป็นไปในทิศทางที่ชุมชนและสถานศึกษาต้องการ โดยผู้นำแบบนักพัฒนามีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอย่างมาก หากผู้นำมีเป้าหมายที่ชัดเจนและผลที่จะตามมาส่งผลดีต่อสถานศึกษาและชุมชน เชื่อว่าการทำงานร่วมกันของชุมชนจะทำให้สถานศึกษาเป็นไปด้วยดี ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่ดี ก็จะทำให้ความสัมพันธ์ของสององค์กรมีความหนักแน่น ทั้งนี้ จะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มจากผู้นำทั้งสองฝ่ายเกิดความเห็นชอบและร่วมมือกัน หากผู้นำเป็นนักพัฒนาและสามารถกระตุ้นในชุมชนร่วมมือได้ และผู้นำแบบพัฒนาสามารถสร้างความเชื่อมั่น แรงศรัทธาให้ประจักษ์แก่ชุมชนโดยรอบ ทำให้การทำงานขับเคลื่อนองค์กรร่วมกับชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ต้องมีวิสัยทัศน์ที่มีความชัดเจนและน่าเชื่อถือตามนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดี เน้นการทำงานเป็นทีม มุ่งประโยชน์ส่วนรวม ผู้ตามเชื่อถือจากการเห็นผู้นำทำ จึงศรัทธาปฏิบัติตาม โดยมีคุณลักษณะของภาวะผู้นำแบบนักพัฒนา ทั้งนี้ เป็นผู้นำที่มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน วางนโยบายขององค์กรอย่างชัดเจน สร้างแรงบันดาลใจ สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ทำให้เกิดความไว้วางใจและความเคารพนับถือและมุ่งมั่น ประโยชน์ส่วนรวม สอดคล้องกับ (วิชัย อุตสาหจิต, 2554) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของผู้นำที่สามารถแปลงวิสัยทัศน์ให้เป็นความจริงนำไปสู่การปฏิบัติ สามารถทำให้บุคคลสนใจและยินดีปฏิบัติตามสิ่งที่เสนอ โดยผู้นำจะทำงานที่ท้าทายและเป็นผู้กำหนดกลยุทธ์นำไปสู่กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ (อัญมณี วัฒนรัตน์, 2556) ศึกษาภาวะผู้นำแบบพัฒนาการจัดการความสุข แบบเป็น อยู่ คือ ที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานในองค์กรที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้าง องค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace) กลุ่มองค์กรนำร่องรุ่นที่ 1 ผลที่พบการศึกษาครั้งนี้ทำให้ เสนอแนะ ได้ว่า ผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาช่วยส่งเสริมให้ พนักงานมีการจัดการความสุขในการทำงานได้มาก องค์กรควรส่งเสริมและพัฒนาผู้นำ ให้มีภาวะผู้นำแบบนักพัฒนา รวมทั้งพัฒนาพนักงานให้ มีการจัดการความสุขแบบเป็น-อยู่-คือ

ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจเป็นผู้ชี้แนะ โดยวิธีการที่ทำให้เกิด แรงบันดาลใจให้ผู้อื่นทำตามหรือปฏิบัติได้ กำหนดเป้าหมายร่วมกันจะทำให้งานที่ทำนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกให้ผู้ตามตระหนักถึงคุณค่า ความหมายและความสำคัญของงานที่ทำ ตลอดจนสร้างความน่าท้าทาย ในการทำงานให้กับผู้ตาม (Bass, B.M. and Avolio, B.J., 1990) ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ (Fleur Kappen, 2010) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จขององค์กรในปัจจุบัน ผู้นำที่มีประสิทธิภาพควรกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาของพวกเขา ด้วยแรงบันดาลใจจากภายในและภายนอกของพนักงาน ด้วยภาวะผู้นำคือ ความเป็นผู้นำในการทำธุรกรรมและการเปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้นำการทำธุรกรรมสามารถมองเห็นเป็นสัญญาณที่กำหนดหรือตกลงระหว่างผู้นำและผู้ตาม ผู้ตามจะพยายามแลกเปลี่ยนเพื่อรับรางวัลหรือหลีกเลี่ยงการลงโทษเมื่อเทียบกับความเป็นผู้นำการผู้นำเหล่านี้พยายามสนับสนุนความพยายามพิเศษด้วยความไว้วางใจและความมุ่งมั่น มีแนวโน้มที่จะสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาถูกรวมเข้ากับแรงจูงใจสองประเภทคือภายในและภายนอกแรงจูงใจ แรงจูงใจภายในมีแรงผลักดันภายใน ดังนั้น ลักษณะงานบางอย่างคือ พนักงานต้องรับรู้เนื้อหาการทำงานว่าเป็นที่น่าพอใจและการตอบสนอง แรงจูงใจภายนอกเป็นแรงผลักดันจากภายนอกและมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ของกิจกรรมสำหรับคนงานเอง ผลลัพธ์อาจเป็นรางวัลหรือการหลีกเลี่ยงการลงโทษผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้แง่มุมที่น่าพึงพอใจและการเติมเต็มที่อยู่ภายในบุคคลที่

มีแรงจูงใจกำลังมองหา นอกจากนี้การมุ่งเน้นภายในและความสนใจกับกระบวนการเป็นทำให้ได้ประสิทธิภาพและข้อมูลเชิงลึก

1.2 ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด แต่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจ เนื่องจาก ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นความสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ในรูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการติดต่อสื่อสารและเป็นการร่วมกันปฏิบัติงาน ให้กับองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (พิศมัย หลงเจริญ, 2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน อุทิศตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครู เสียสละ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรที่จะให้ความสำคัญสนทนเป็นกันเอง กับครู ไม่วางตัวสูงกว่าครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้ความจริงใจกับครูและพร้อมที่จะช่วยเหลือทุกเมื่อ

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ด้าน และด้านที่อยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการจัดการและกำหนดทิศทางของ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทั้งนี้ จากการบริหารสถานศึกษาแล้วสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จก็คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา นั้นต้องมีการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการจัดการศึกษา นับเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นโดยเฉพาะในโรงเรียน ขนาดเล็กหากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษารวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อกูแม่ให้ความรู้ด้านวิชาการด้านภูมิปัญญากับบุตรหลานย่อมเกิดผลดีทั้งต่อโรงเรียนที่ได้บุคลากร เพิ่มส่วนผู้ปกครองย่อมภาคภูมิใจที่ได้สอนบุตรหลานในโรงเรียนรวมถึงนักเรียนที่จะมีความเคารพและนับถือในตัว ผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ (รัตนพร รัตนสุวรรณ นิลรัตน์ นวกิจไพฑูริย์ และสุภาพ เต็มรัตน์, 2564) ได้ศึกษาแนวทางการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหา น้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการ บริหารงานบุคคล 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามบริบทชุมชน ขนาดโรงเรียน และ ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทาง ในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แต่ละด้านควรเน้นจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินงานต้อง ถูกต้อง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นด้านที่มี ค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ สภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละ องค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับเวลา แต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้าง พลังการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วน ร่วมเข้าใจ สถานการณ์และอุปสรรคมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา (ทำนอง ภูเกิตพิมพ์, 2551) ซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (จิรนนท์ หนูผาสุก, 2558) สภาพการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน สัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 และเปรียบเทียบ สภาพการดำเนินงาน สัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 2.1.1 สภาพการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2.1.2 ผล การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ปรากฏว่า สถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง มีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ สถานศึกษาขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Y₃) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ประชาชนหรือชุมชนผู้เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับนักเรียนสามารถที่จะตัดสินใจใน เรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น หลักสูตรการเรียนการสอน การร่วมประเมินผลกิจกรรม การจัดสรร ทรัพยากรสำหรับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของนักเรียนและ สถาบันการศึกษา (ดิเรก วรรณเศียร, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สุรัตน์ ก้อนนาคและ พรเทพ ฐู่แผน, 2553) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและเสนอแนะทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า ภาพการ มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการ ติดตามและประเมินผล มีส่วนร่วมน้อยสุด

3. ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .73^{**}$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านความเป็นผู้นำ ส่งผลทางบวกต่อ การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาด เล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลในการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สนับสนุนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน วิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือของครู ความสนใจและความร่วมมือของชุมชน และกระบวนการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม (นฤมล คำอ่อน, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (รัตนพร รัตนสุวรรณ นิลรัตน์ นวกิจไพฑูริย์ และสุภาพ เต็มรัตน์, 2564) ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามบริบทชุมชน ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แต่ละด้านควรเน้นจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินงานต้องถูกต้อง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา จึงจะส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

4. บทบาทของภาวะผู้นำแบบนักพัฒนา ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจะต้องเป็นผู้นำแบบนักพัฒนาต้องเป็นตัวกระตุ้นความร่วมมือของชุมชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากชุมชนต้องการเห็นการพัฒนาของโรงเรียนในชุมชน ชุมชนพร้อมให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา ภาวะการเป็นผู้นำที่ดีส่งผลให้องค์กรทุกฝ่ายให้ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ให้ความร่วมมือที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นในระยะยาว ทำให้ชุมชนได้เข้าถึงและได้มีส่วนช่วยทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาโดยเป็นไปในทิศทางที่ชุมชนและสถานศึกษาต้องการ โดยผู้นำแบบนักพัฒนามีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอย่างมาก หากผู้นำมีเป้าหมายที่ชัดเจนและผลที่จะตามมาส่งผลดีต่อสถานศึกษาและชุมชน เชื่อว่าการทำงานร่วมกันของชุมชนจะทำให้สถานศึกษาเป็นไปด้วยดี ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ก็จะทำให้ความสัมพันธ์ของสององค์กรมีความหนักแน่น ทั้งนี้จะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มจากผู้นำทั้งสองฝ่ายเกิดความเห็นชอบและร่วมมือกัน หากผู้นำเป็นนักพัฒนาและสามารถกระตุ้นให้ชุมชนร่วมมือได้ และผู้นำแบบนักพัฒนาสามารถสร้างความเชื่อมั่น แรงศรัทธา เพื่อให้ประจักษ์แก่ชุมชนโดยรอบ จะทำให้การทำงานเพื่อขับเคลื่อนองค์กรร่วมกับชุมชนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 มีบทบาทของผู้นำแต่ละคนแตกต่างกันตาม บุคลิกลักษณะและสถานการณ์ ผู้นำถูกคาดหวังในด้านบทบาท (Role Expected) คือ บทบาทที่ สังคมคาดหวังไว้กับตำแหน่ง หน้าที่ กฎ ระเบียบ วัฒนธรรม ความเชื่อของสังคม ความต้องการของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงลักษณะตามธรรมชาติของงาน แต่บางครั้งผู้นำไม่สามารถปรับตัวยอมรับกับบทบาทเหล่านี้ตามความคาดหวังของสังคม ซึ่งการรับรู้บทบาทของผู้นำ (Perceived

Role) จะขึ้นอยู่กับความต้องการ คุณลักษณะ ค่านิยมและทักษะของผู้นำ ผู้นำอาจ เกิดความขัดแย้งในบทบาทถ้า บทบาทตามความรู้ ไม่สอดคล้องกับบทบาทที่สังคมคาดหวังไว้ (Yukl G.A., 1998) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระถนัด วฑฒโน, 2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยสรุปว่า ผู้นำเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาในระดับต่างๆ การพัฒนาในระดับชุมชนก็เช่นเดียวกัน ถ้าผู้นำมี คุณสมบัติที่พึง ประสงค์ สามารถใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม จะเป็นการ สร้างความสุขหรือ สร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้น อำนาจของผู้นำ จะต้องมีการใช้ให้ถูกต้องเพราะอำนาจเป็นสิ่ง ที่สร้างหายนะ หรือ ก่อให้เกิดอันตรายแก่ชุมชนได้ ชุมชนจะพบกับปัญหาในด้านต่างๆ ตามมา การเลือกสรร ผู้นำของชุมชนสังคมก็เป็น สิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และมากยิ่งขึ้นว่าคุณสมบัติที่มีผู้นำ คนที่เป็นผู้นำมักมี ลักษณะบางอย่างที่เด่นกว่าผู้ตาม คนที่เป็นผู้นำมักเป็นคนที่มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น ผู้อื่นยอมทำตาม อีกทั้ง ผู้ตามยอมได้นำเอาความประพฤติ ได้นำเอา แบบอย่างในการทำงาน ผู้ตามบางคนถึงกับยอมถอดแบบผู้นำ บางคนลอกเลียนแบบอย่างของผู้นำ การพัฒนา ชุมชนประสบความสำเร็จจากกระบวนการพัฒนาชุมชน ทำให้เห็นว่าผู้นำมีบทบาทที่ ชัดเจนในการทำให้ชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความยั่งยืน เป็นตัวอย่างให้ชุมชนอื่น ๆ ได้ศึกษาเพื่อนำ ความสำเร็จจากการพัฒนาที่มาจากผู้นำไปประยุกต์ใช้กับชุมชน แต่ในขณะที่เดียวกันต้องได้รับความร่วมมือ ของคนในชุมชนที่จะต้องให้ความสำคัญ และรับรู้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับชุมชนเพราะปัญหาชุมชนไม่ได้เกิด ขึ้นจากคนเพียงคนเดียว ทุก ๆ คนทำให้เกิดขึ้น ก็ต้องช่วยกันคิดหาทางแก้พร้อม ๆ กันต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ในส่วนของการมีส่วนร่วม ของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ด้าน และด้าน ที่อยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน ผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมี ส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสร้าง แรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง และด้านความเป็นผู้นำส่งผลทางบวกต่อ การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของภาวะผู้นำแบบนักพัฒนาที่ส่งผลต่อการ มีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาขนาดเล็กของผู้บริหาร จากการตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ดีจะต้องเป็นผู้นำแบบนักพัฒนาต้องเป็นตัวกระตุ้นความร่วมมือของชุมชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากชุมชนต้องการ เห็นการพัฒนาของโรงเรียนในชุมชน ชุมชนพร้อมให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา ภาวะการเป็นผู้นำที่ดีส่งผลให้องค์กรทุกฝ่ายให้ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ให้ความ ร่วมมือที่จะขับเคลื่อนให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นในระยะยาว ทำให้ชุมชนได้เข้าถึงและได้มีส่วนช่วยทำให้ สถานศึกษามีการพัฒนาโดยเป็นไปในทิศทางที่ชุมชนและสถานศึกษาต้องการ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำ บทบาทผู้นำแบบนักพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษาไปปฏิบัติ ประเมิน และปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ควรให้ความสำคัญต่อ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ของชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือของชุมชนในการส่งเสริม กิจกรรมต่าง ๆ และเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษารวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนจะทำให้การจัด การศึกษาศึกษาเป็นไปด้วยดี ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่ดี ก็จะทำให้ ความสัมพันธ์ของสององค์กรมีความหนักแน่นมากขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและส่งเสริมใน ปัจจัยทุกด้าน คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงและด้าน ความเป็นผู้นำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). คู่มือผู้เข้ารับการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระถนัด วทฒโน. (2561). ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์, 6(ฉบับพิเศษ), 529-538.
- จิรนนท์ หนูผาสุก. (2558). สภาพการดำเนินงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทำนอง ภูเกิตพิมพ์. (2551). แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา เอ็มพงษ์. (2561). ความสำคัญของการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2564 จาก <http://https://education.maggang.com>
- นฤมล คำอ่อน. (2550). รูปแบบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดเขาพระนิม. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 13(3), 315-332.
- ประสงค์ ถึงแสง. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2564 จาก <https://www.trueplookpanya.com/education/content/52243>
- พิศมัย หลงเจริญ. (2560). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตนพร รัตนสุวรรณ นิลรัตน์ นวกิจไพฑูริย์ และสุภาพ เต็มรัตน์. (2564). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 6(3), 1-16.
- วิชัย อุตสาหจิต. (2554). องค์การแห่งความสุขกับการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม. วารสารพุทธพัฒนาบริหารศาสตร์, 53(1), 67-102.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุรัตน์ ก้อนนาคและ พรเทพ รุ่งแผน. (2553). แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อัญมณี วัฒนรัตน์. (2556). ภาวะผู้นำแบบพัฒนาการจัดการความสุขแบบเป็นอยู่คือ และความสุขในการทำงาน กรณีศึกษา องค์การสร้างสุข. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การคณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Bass, B.M. and Avolio, B.J. (1990). The four Is Transformational Leadership. Journal Of European Industrial Training, 15(2), 9-16.

- Fleur Kappen. (2010). How leadership-styles contribute to employees' intrinsic and extrinsic motivation. Retrieved March 15, 2021, from <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=121021>
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Yukl G.A. (1998). *Leadership in Organizations*. New Jersey: Prentice-Hall.